

Лекція 1.
Вступ до програмування.
Типи даних та операції мови Сі

План

- 1) Вступ до програмування**
- 2) Рішення та проекти у Visual Studio**
- 3) Найпростіша програма на мові Сі**
- 4) Типи даних**
- 5) Введення та виведення даних**
- 6) Арифметичні та математичні операції**

1. Вступ до програмування

Комп'ютерна програма — набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи у будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування (комп'ютером), які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату.

Cі - типізована мова програмування загального призначення, розроблена в 1969-1973 роках співробітником Bell Labs Деннісом Рітчі.

Серед переваг мови Сі потрібно відзначити основні:

- компактність та універсальність коду;
- швидкість виконання програм;
- гнучкість мови;
- висока структурованість.
- проста мовна база;
- доступ до пам'яті через використання покажчиків.

2. Рішення та проекти у Visual Studio

- **Проект (Project)** – програма;
- **Рішення (Solution)** – група проектів (набір програм)

Лабораторна робота №1

- Завдання №1
- Завдання №2
- Завдання №3
- Завдання №4

OPLab1

- Task1
- Task2
- Task3
- Task4

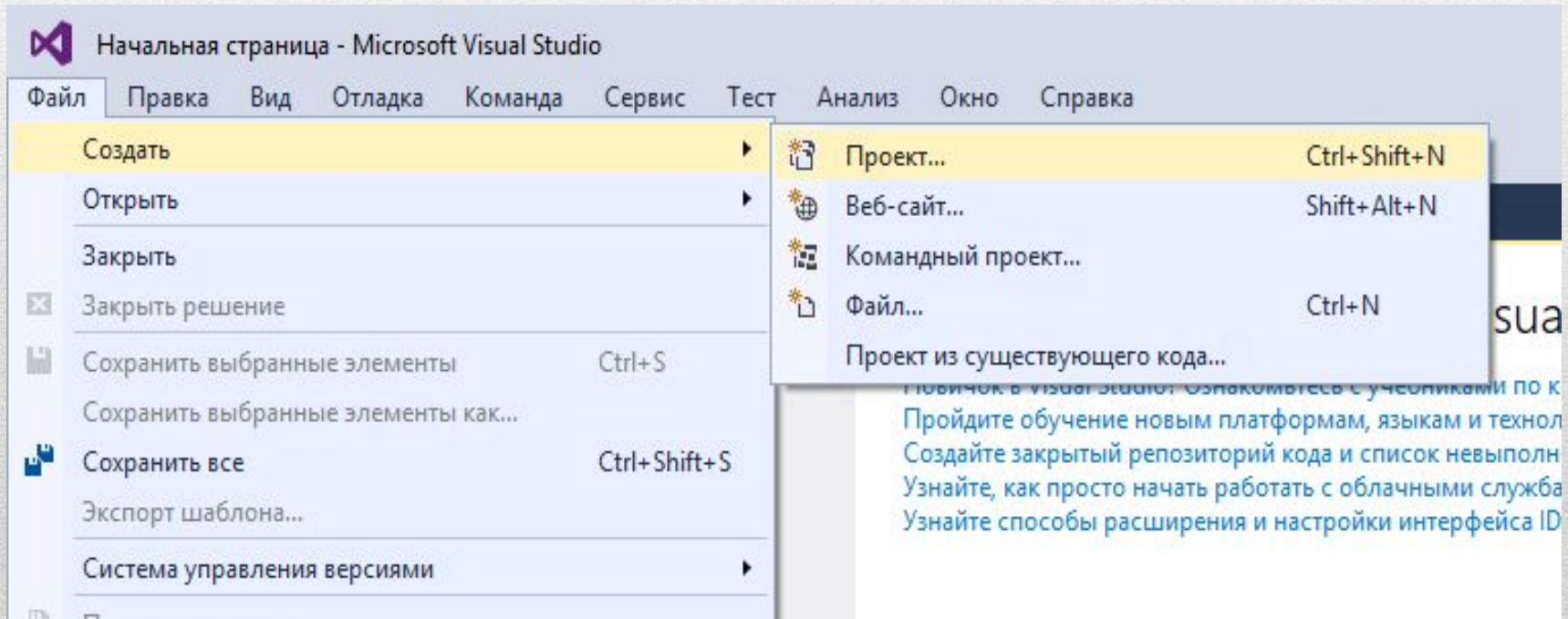

Рішення

*Проекти
(4 штуки)*

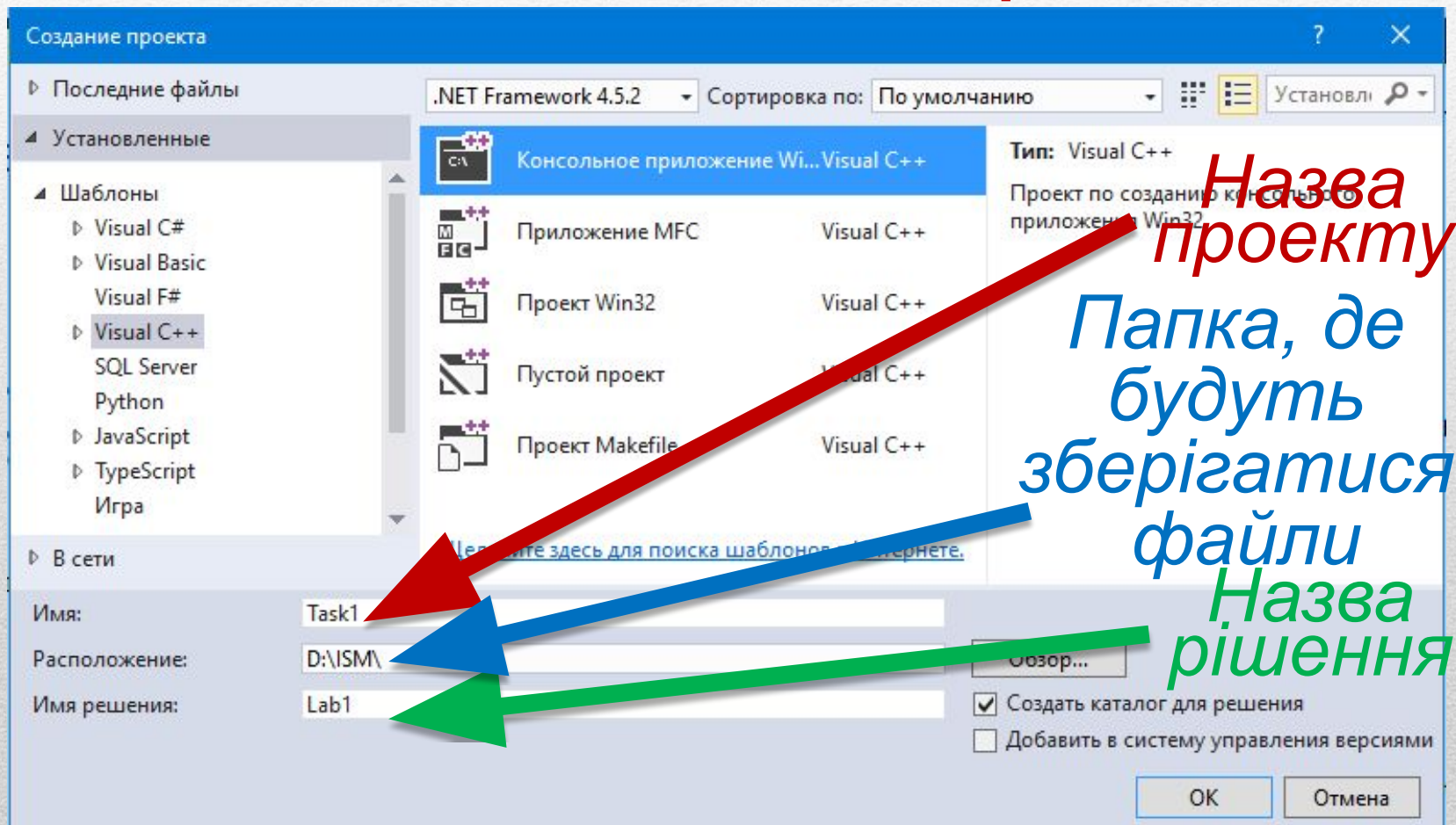
Для того, щоб створити рішення та проект потрібно:

1) У верхньому меню вибрати
Файл → **Создать** → **Проект**

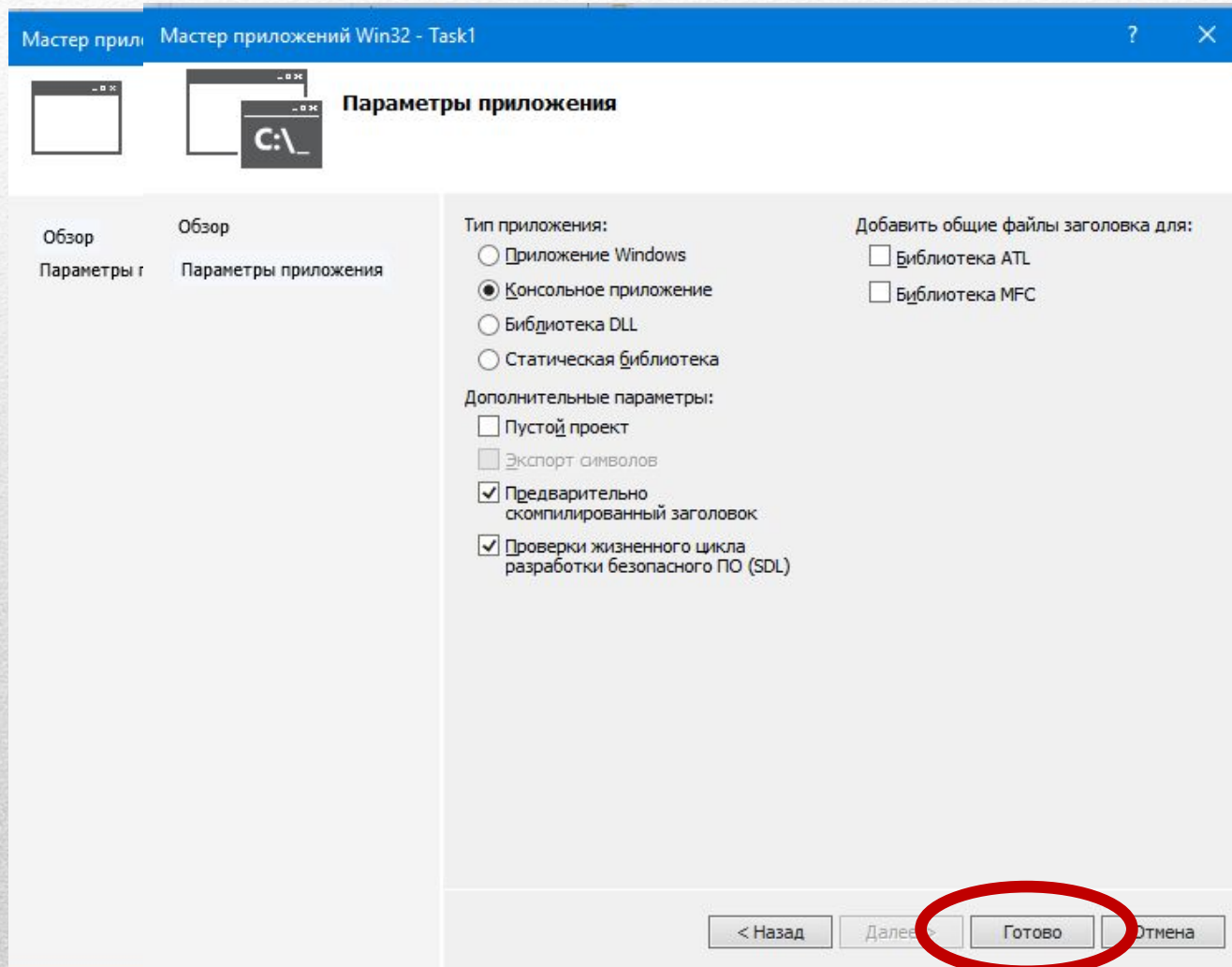

Вибрати «**Visual C++**», «**Консольное приложение**», ввести назву проекту та рішення

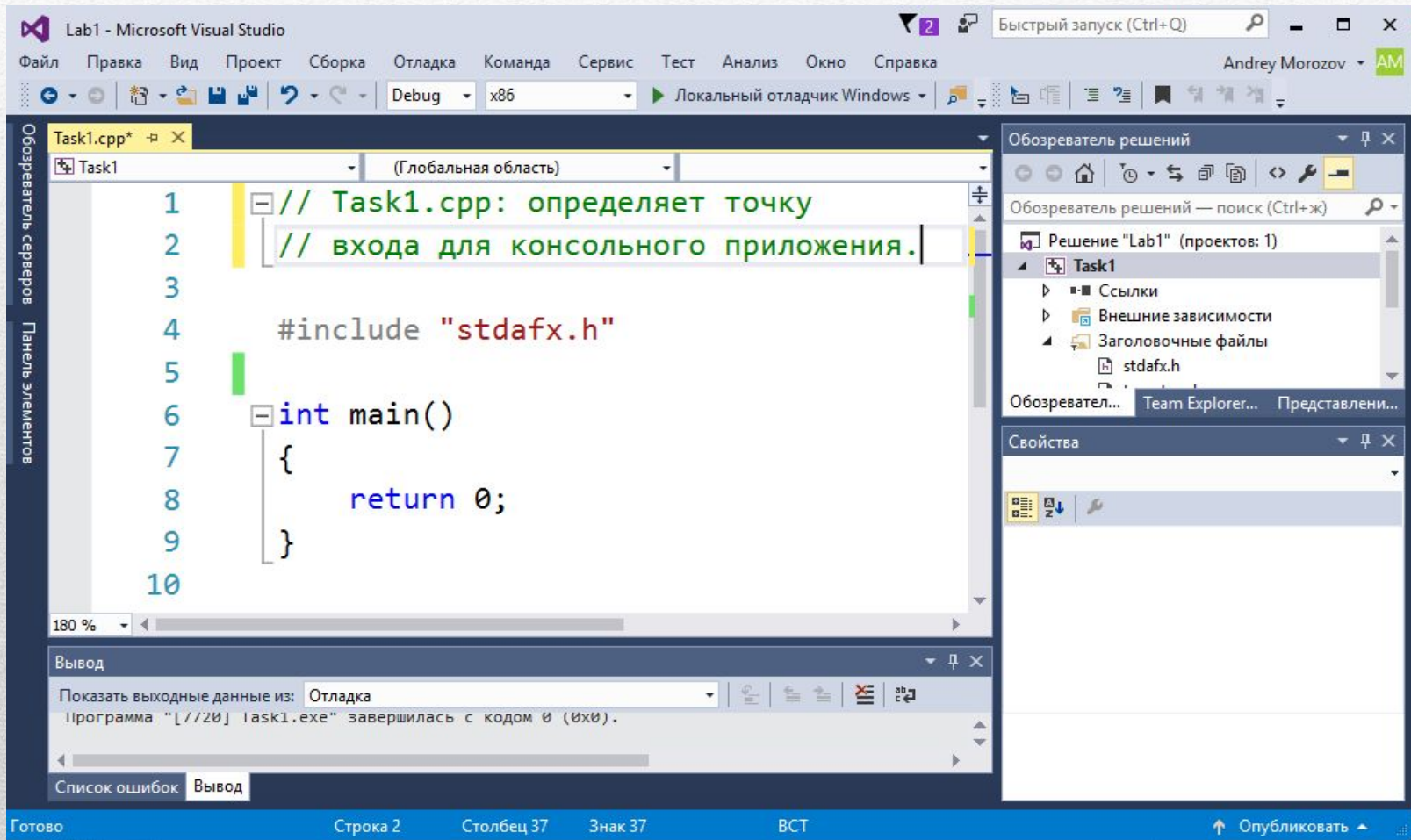
Файл → Создать → Проект

Виконати показані кроки та звірити параметри налаштування

3. Найпростіша програма на мові Сі

Lab1 - Microsoft Visual Studio

Файл Правка Вид Проект Сборка Отладка Команда Сервис Тест Анализ Окно Справка

Debug x86 Локальный отладчик Windows

Task1.cpp* x Task1 (Глобальная область)

```
1 // Task1.cpp: определяет точку
2 // входа для консольного приложения.
3
4 #include "stdafx.h"
5
6 int main()
7 {
8     return 0;
9 }
10
```

Обозреватель решений

Обозреватель решений — поиск (Ctrl+ж)

- Решение "Lab1" (проектов: 1)
 - Task1
 - Ссылки
 - Внешние зависимости
 - Заголовочные файлы
 - stdafx.h

Обозреватель... Team Explorer... Представлени...

Свойства

Вывод

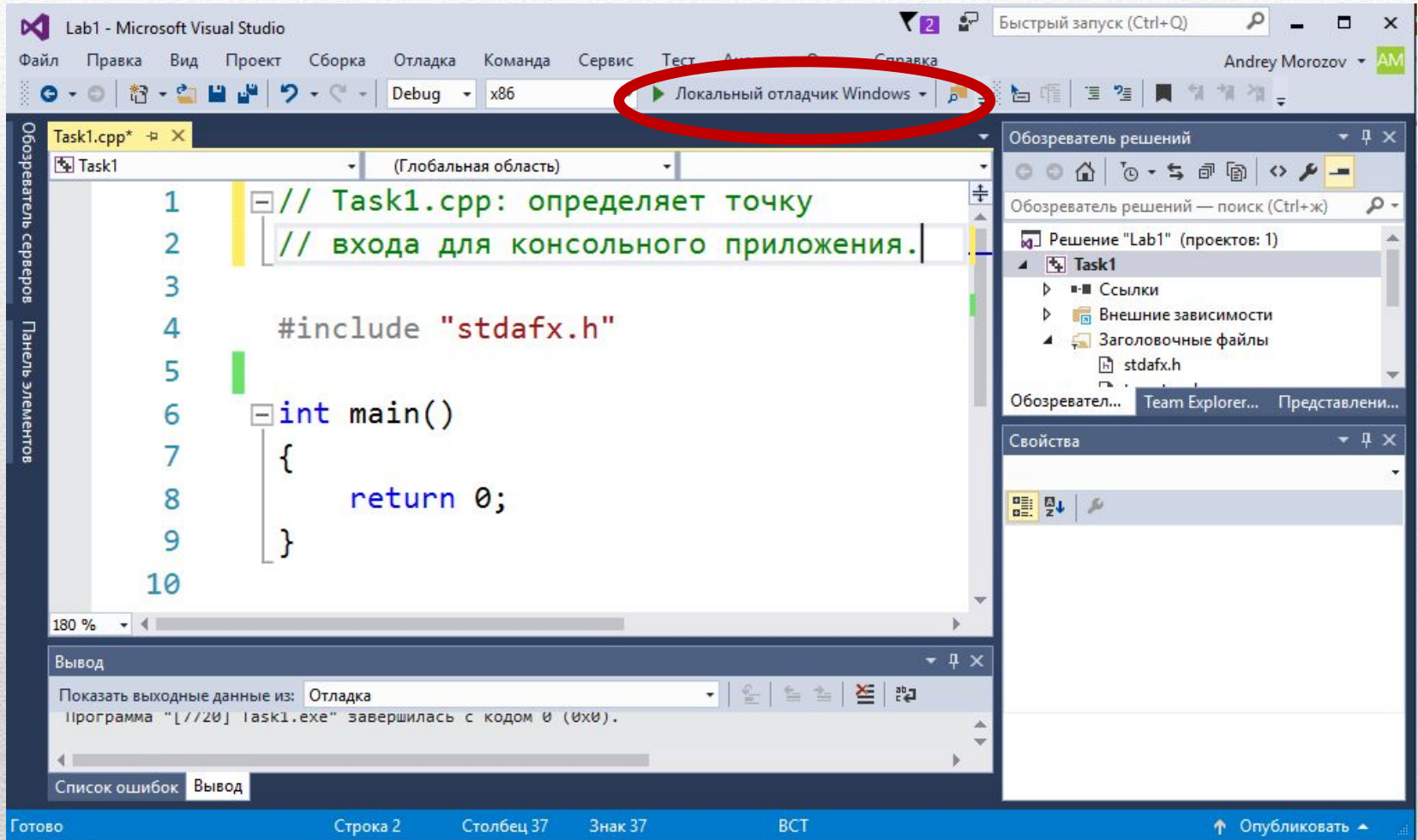
Показать выходные данные из: Отладка

Программа "[//20] task1.exe" завершилась с кодом 0 (0x0).

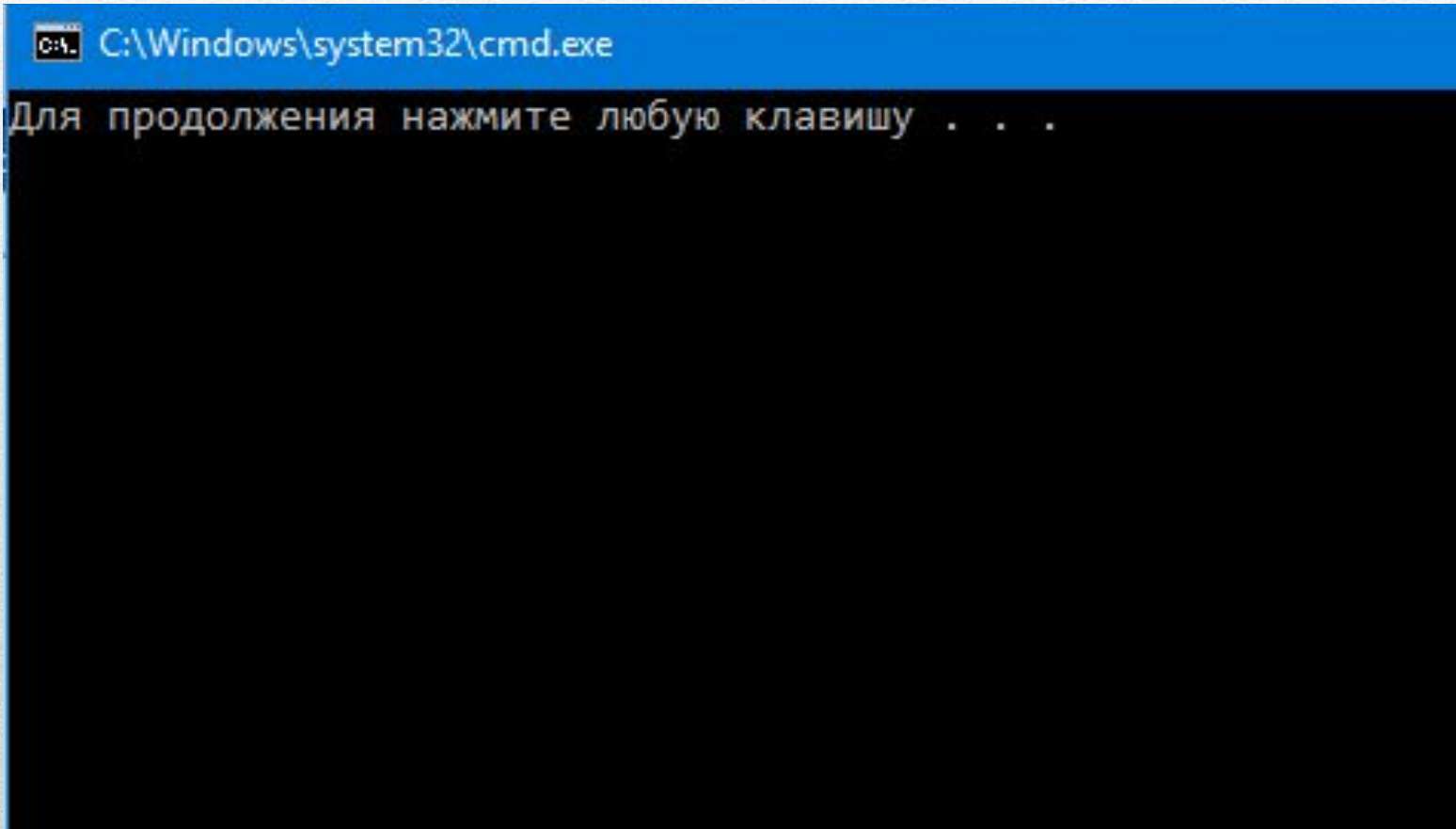
Список ошибок Вывод

Готово Строка 2 Столбец 37 Знак 37 ВСТ Опубликовать

Запуск програми виконується натисканням
клавіші **F5** або

Щоб програма одразу не закривалася для запуску потрібно натискати комбінацію клавіш **CTRL-F5**


```
C:\Windows\system32\cmd.exe
Для продовження натисніть будь-яку клавішу . . .
```


4. Типи даних

Цілі типи даних

Тип	Діапазон значень	Розмір (байт)
char	-128 ... 127	1
short	-32768 ... 32767	2
int		2 або 4
long	-2 147 483 648 ... 2 147 483 647	4
long long	-9 223 372 036 854 775 807 ... 9 223 372 036 854 775 807	8
unsigned char	0 ... 255	1
unsigned short	0 ... 65535	2
unsigned int		2 або 4
unsigned long	0 ... 4 294 967 295	4
unsigned long long	0 ... 18 446 744 073 709 551 615	8

Дробові типи даних

Тип	Кількість знаків після коми	Розмір (байт)
float	6-7	4
double	15-16	8
long double	19-20	10

Тип даних – множина можливих значень та набір операцій над цими значеннями

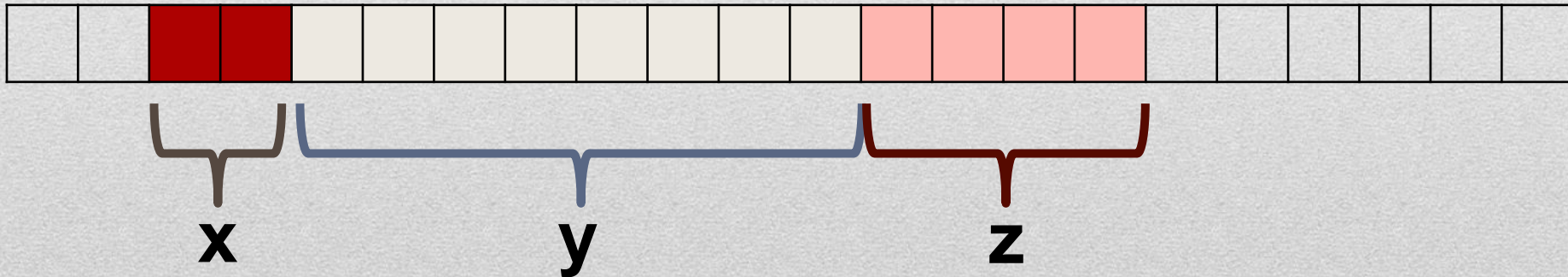
Змінна – це область пам'яті, яка має ім'я і в якій зберігається значення певного типу даних

Для того, щоб створити змінну, її потрібно **оголосити**, вказавши тип даних:

тип даних ім'я змінної ;

Приклад:

short x;
double y;
int z;

Для запису конкретного значення у змінну потрібно використовувати операцію **присвоювання значення змінній**:

ім'я змінної = значення ;

Приклад:

```
short x;  
double y;  
int z;  
x = 5;  
y = 12.5;  
z = -12;
```


В одному рядку можна оголошувати кілька змінних та одразу присвоювати їм початкові значення.

Приклад 1:

```
short x;  
double y;  
int z;  
short a;  
short b;  
x = 5;  
y = 12.5;  
z = -12;
```

Приклад 2:

```
short x = 5, a, b;  
double y = 12.5;  
int z = -12;
```

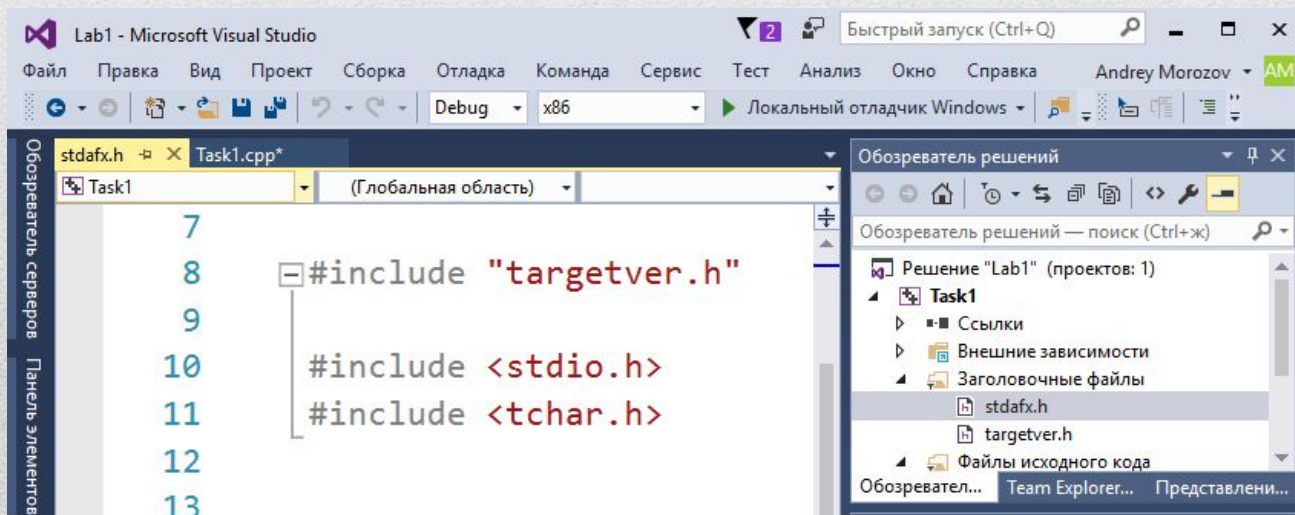

5. Введення та виведення даних

Для виконання введення та виведення потрібна бібліотека **stdio.h**.

Зазвичай, вона вже автоматично підключена у файлі **stdafx.h**:

Якщо не підключена, тоді у файл **stdafx.h** потрібно додати рядок:

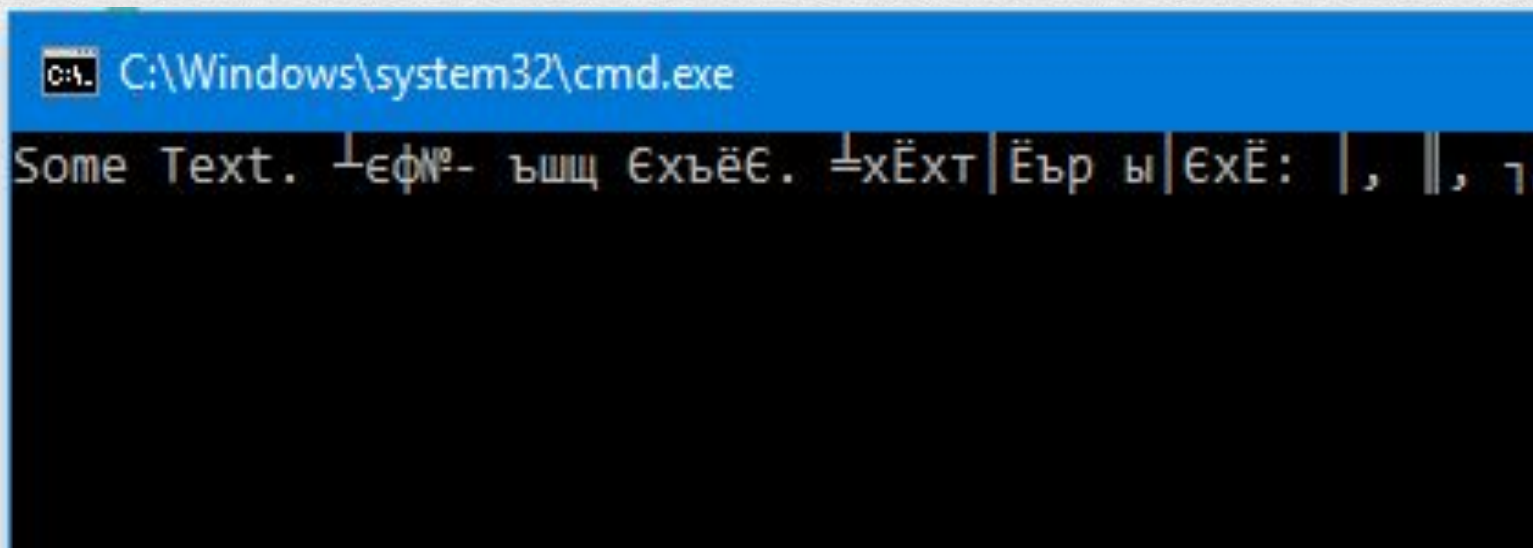
```
#include <stdio.h>
```


Щоб вивести інформацію на екран використовується функція **printf**:

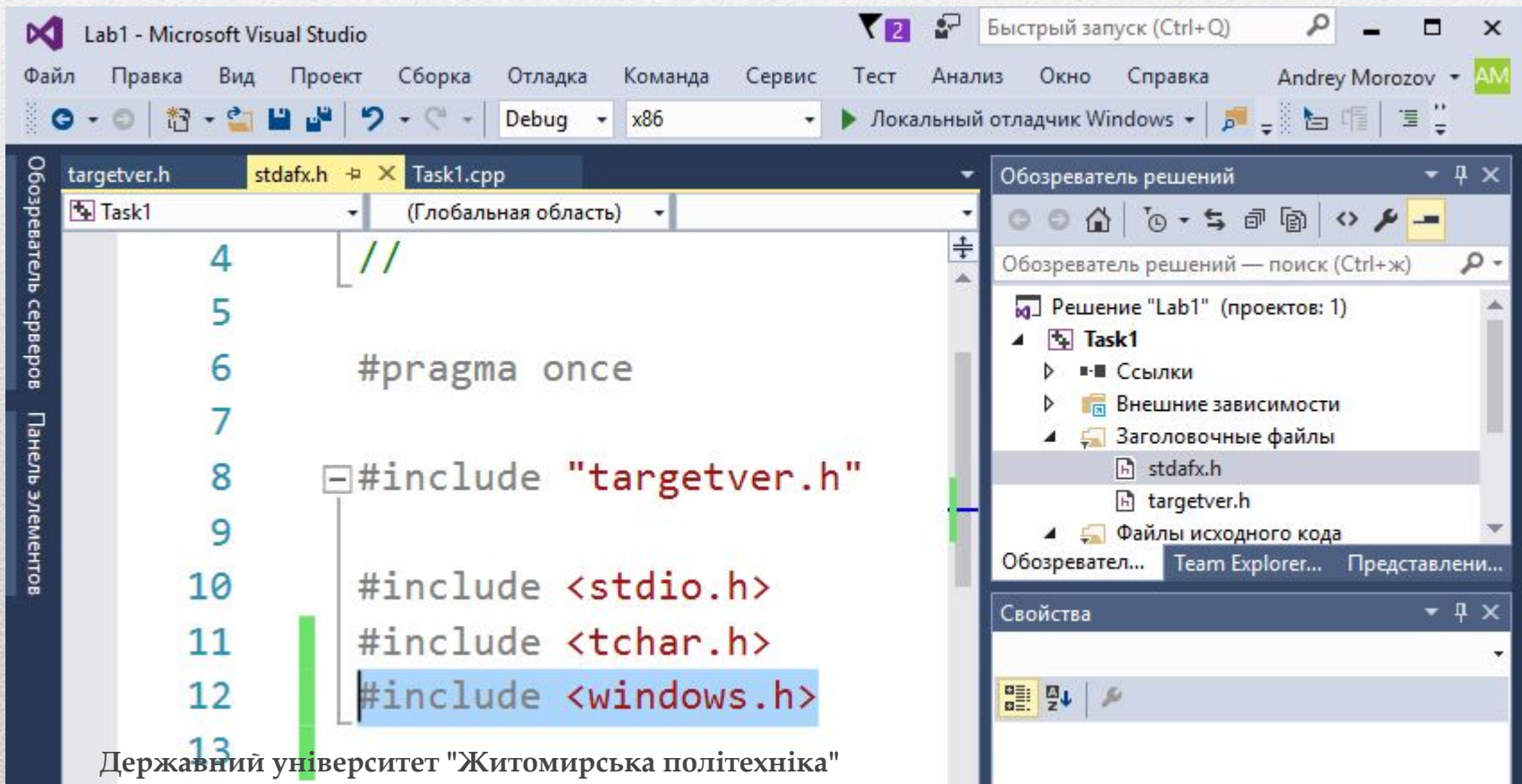
```
printf("Рядок для виведення");
```

Але виникне проблема при вивденні російського або українського тексту


```
C:\Windows\system32\cmd.exe
Some Text. -ёф№- ъщ ёхъё€. =хЁхТ|Ёър ы|ёхЁ: |, ||, 7A
```


Щоб увімкнути правильне виведення кириличного тексту, потрібно:
1) у файл `stdafx.h` додати підключення бібліотеки `windows.h`

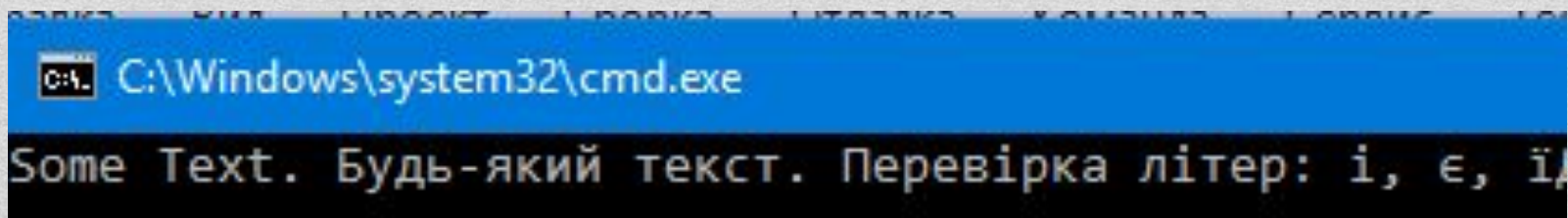
2) на початку функції main дописати рядки:

```
SetConsoleCP(1251);
```

```
SetConsoleOutputCP(1251);
```

```
#include "stdafx.h"

int main()
{
    SetConsoleCP(1251);
    SetConsoleOutputCP(1251);
    printf("Some Text. Будь-який текст. Перевірка літер: і, є, ї");
    return 0;
}
```


C:\Windows\system32\cmd.exe

```
Some Text. Будь-який текст. Перевірка літер: і, є, ї
```


У рядок можна вставляти переходи на наступний рядок за допомогою `\n`:

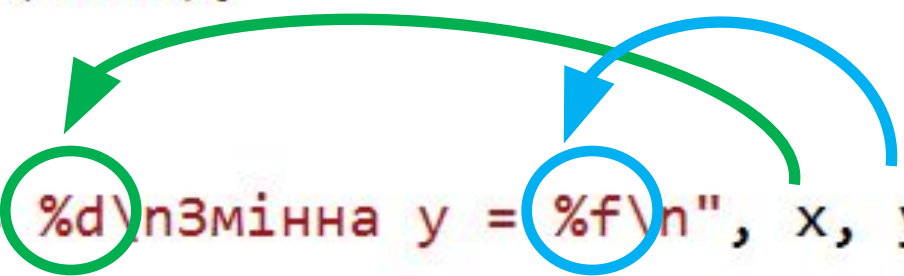
```
int main()
{
    SetConsoleCP(1251);
    SetConsoleOutputCP(1251);
    printf("Рядок 1\nРядок 2\nРядок 3\n");
    return 0;
}
```


The screenshot shows a Windows command prompt window with a blue title bar. The title bar text is "C:\Windows\system32\cmd.exe". The command prompt area is black with white text. The output of the program is displayed as three lines: "Рядок 1", "Рядок 2", and "Рядок 3", each on a new line.

Для того, щоб вивести на екран значення змінних у рядках в місцях, де потрібно підставити значення змінної розміщують **специфікатор форматування**:

```
int main()
{
    SetConsoleCP(1251);
    SetConsoleOutputCP(1251);
    int x = 12;
    float y = -15.5;
    printf("Змінна x = %d\nЗмінна y = %f\n", x, y);
    return 0;
}
```



```
C:\Windows\system32\cmd.exe
Змінна x = 12
Змінна y = -15.500000
```


Специфікатор форматування – це рядок вигляду **%специфікатор**, де **специфікатор** вибирається в залежності від **типу даних**:

Типи	Специфікатор форматування для printf
char, unsigned char, short, unsigned short, int, unsigned int long, unsigned long	%d або %i
long long, unsigned long long	%lld
float, double, long double	%f або %g

Щоб прочитати інформацію з клавіатури використовується функція **scanf**:

```
scanf ("%специфікатор", &змінна);
```

Специфікатор має відповідати типу даних змінної.

Для функції **scanf** використовуються інші специфікатори форматування, ніж для функції **printf**.

Типи	Специфікатор форматування для scanf	Специфікатор форматування для printf
char	%hhd	%d або %i
unsigned char	%hhu	%d або %i
short	%hd	%d або %i
unsigned short	%hu	%d або %i
int	%d	%d або %i
unsigned int	%u	%d або %i
long	%Ld	%d або %i
unsigned long	%Lu	%d або %i
long long	%lld	%lld
unsigned long long	%llu	%lld

Типи	Специфікатор форматування для scanf	Специфікатор форматування для printf
float	%f	%f або %g
double	%lf	%f або %g
long double	%Lf	%f або %g

6. Арифметичні та математичні операції

Над **цілими** змінними і значеннями можна виконувати математичні операції

Операція	Позначення
Додавання	+
Віднімання	-
Множення	*
Ділення	/
Залишок від ділення	%

Над **дробовими** змінними і значеннями можна виконувати математичні операції

Операція	Позначення
Додавання	+
Віднімання	-
Множення	*
Ділення	/

!!! Операцію **%** застосовувати для дробових значень не можна

Приклад. Написати програму для підрахунку значення виразу

$$y = \frac{12 + x}{5 + x} + \frac{x^2}{7 - z/3}$$

1) визначаємо вхідні дані. Це змінні **x та **z**, які потрібно прочитати з клавіатури**

2) визначаємо вихідні дані. Це змінна **y, в яку буде записуватись результат, і, значення якої буде виводитися на екран**

3) записуємо програмний код:

```
int main()
{
    SetConsoleCP(1251);
    SetConsoleOutputCP(1251);
    double x, y, z;
    printf("Введіть x = ");
    scanf("%lf", &x);
    printf("Введіть z = ");
    scanf("%lf", &z);
    y = (12 + x) / (5 + x) + x*x / (7 - z / 3);
    printf("Результат: y = %f\n", y);
    return 0;
}
```


При спробі запуску програми на виконання у Visual Studio 2015, отримуємо **помилку**:

```
10     double x, y, z;
11     printf("Введіть x = ");
12     scanf("%lf", &x);
13     printf("Введіть z = ");
14     scanf("%lf", &z);
15     y = (12 + x) / (5 + x) + x*x / (7 - z / 3);
16     printf("Результат: y = %f", y);
17     return 0;
```

164 %

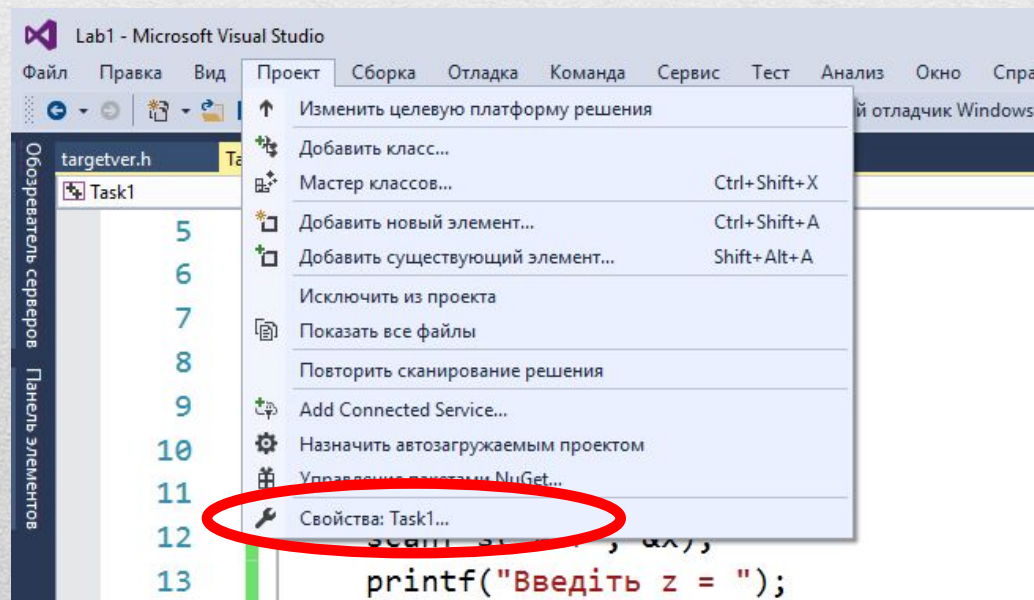
Список ошибок

Все решение 2 Ошибки 0 Предупреждения 0 Сообщения Сборка и IntelliSense

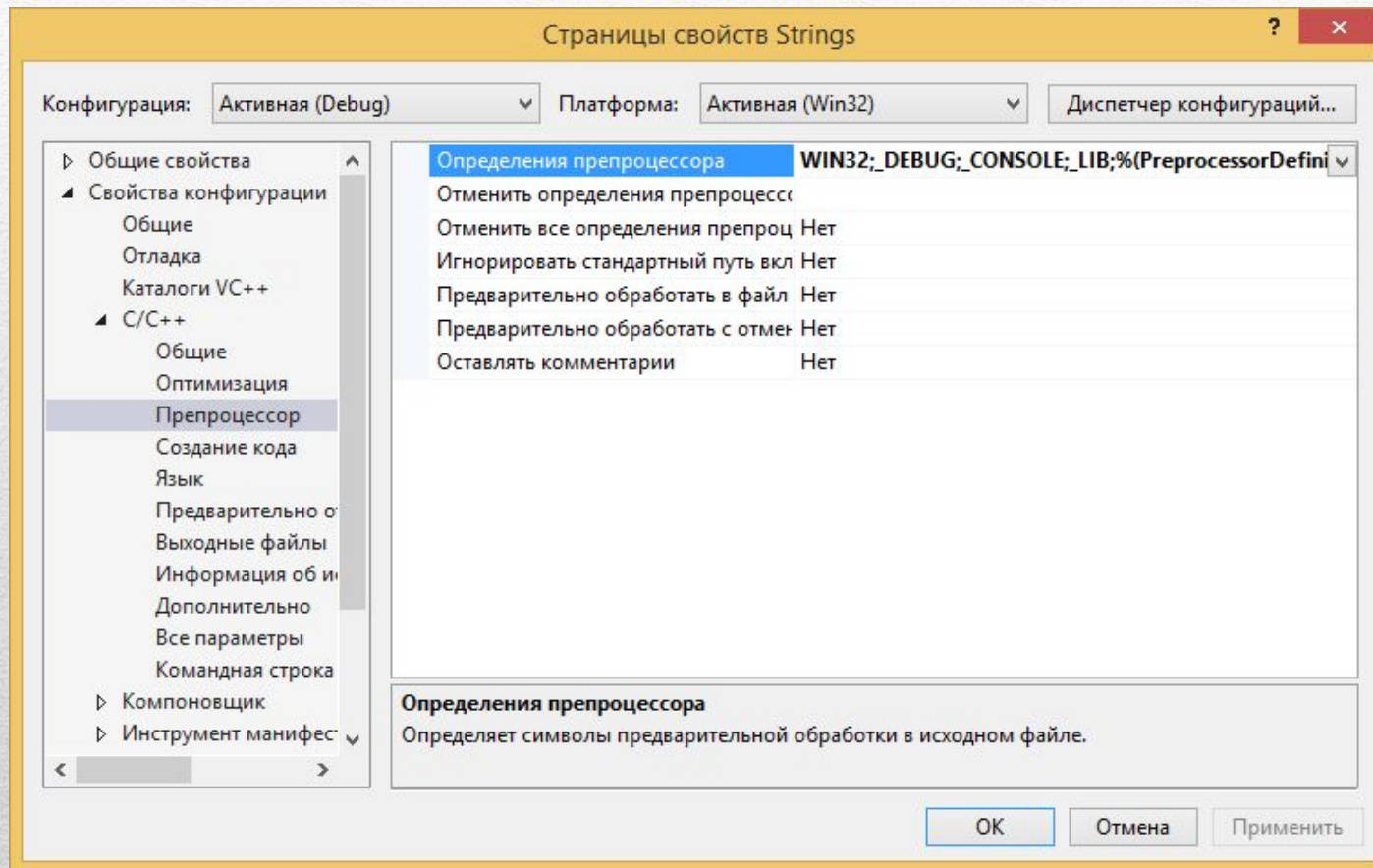
Код	Описание	Проект	Файл	Ст...	Состояние подае
C4996	'scanf': This function or variable may be unsafe. Consider using scanf_s instead. To disable deprecation, use _CRT_SECURE_NO_WARNINGS. See online help for details.	Task1	task1.cpp	12	
C4996	'scanf': This function or variable may be unsafe. Consider using scanf_s instead. To disable deprecation, use _CRT_SECURE_NO_WARNINGS. See online help for details.	Task1	task1.cpp	14	

Для вирішення проблеми можна використувувати два способи:

- 1) замість **scanf** використувувати **scanf_s**
- 2) змінити налаштування проекту:
 - а) У верхньому меню вибираємо "Проект", далі - "Свойства ...".

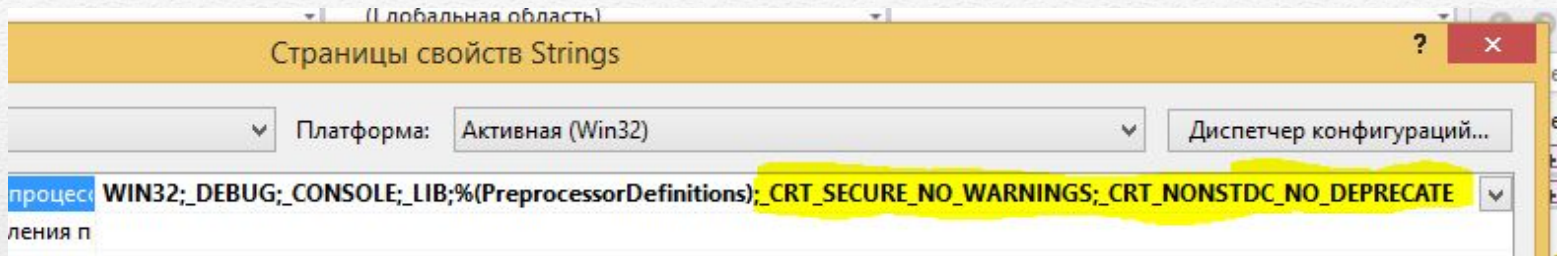

б) Далі у лівій панелі навігації вибрати: "Свойства конфигурации", "C/C++", "Препроцессор"

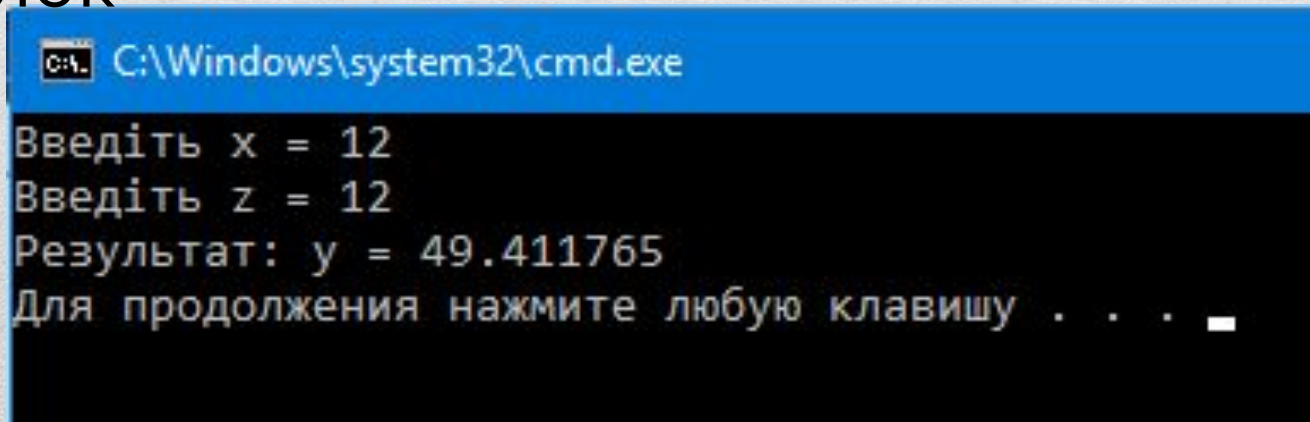

в) У рядок введення "Определения препроцессора" дописати у кінець:

`:_CRT_SECURE_NO_WARNINGS;_CRT_NONSTDC_NO_DEPRECATED`

Тепер програма виконуватиметься без помилок


```
6 int main()
7 {
8     SetConsoleCP(1251);
9     SetConsoleOutputCP(1251);
10    double x, y, z;
11    printf("Введіть x = ");
12    scanf("%lf", &x);
13    printf("Введіть z = ");
14    scanf("%lf", &z);
15    y = (12 + x) / (5 + x) + x*x / (7 - z / 3);
16    printf("Результат: y = %f\n", y);
17    return 0;
18 }
```

164 %

Список ошибок

Все решение

0 Ошибки

0 Предупреждения

0 Сообщения

Сборка и IntelliSense

По

Код

Описание

Проект

Файл

Ст...

Состояние подавлены

**Помилки
немає**

Мова **Ci** має математичну бібліотеку, яка містить такі функції:

Математична функція	Функція бібліотеки	Опис
$ x $	<code>fabs(x)</code>	модуль дробового числа
$ x $	<code>abs(x)</code>	модуль цілого числа
<code>cos(x)</code>	<code>cos(x)</code>	косинус x
<code>sin(x)</code>	<code>sin(x)</code>	синус x
<code>tg(x)</code>	<code>tan(x)</code>	тангенс x
e^x	<code>exp(x)</code>	експонента числа x
\sqrt{x}	<code>sqrt(x)</code>	квадратний корінь числа x

Мова **Ci** має математичну бібліотеку, яка містить такі функції:

Математична функція	Функція бібліотеки	Опис
x^y	<code>pow(x, y)</code>	Піднесення числа x до степеня y
<code>arccos(x)</code>	<code>acos(x)</code>	арккосинус x
<code>arctg(x)</code>	<code>atan(x)</code>	арктангенс x
<code>ln(x)</code>	<code>log(x)</code>	натуральний логарифм x
<code>lg10(x)</code>	<code>log10(x)</code>	десятковий логарифм x

Для виконання перерахованих функцій потрібно підключити бібліотеку **math.h**.

Для цього у файлі **stdafx.h** треба дописати рядок:

```
#include <math.h>
```

```
#include "targetver.h"  
  
#include <stdio.h>  
#include <tchar.h>  
#include <windows.h>  
#include <math.h>
```


Тепер можна записувати вираз за допомогою функцій математичної бібліотеки:

$$s = \frac{x^{2y} + e^{y-1}}{1 + x|y - \operatorname{tg}z|} + \sqrt[3]{x} - \ln(z)$$

$$s = \frac{x^{2y} + e^{y-1}}{1 + x|y - \operatorname{tg}z|} + \sqrt[3]{x} - \ln(z)$$

```
int main()
{
    SetConsoleCP(1251);
    SetConsoleOutputCP(1251);
    double x, y, z, a, b, c, s;
    printf("Введіть x:"); scanf("%lf", &x);
    printf("Введіть y:"); scanf("%lf", &y);
    printf("Введіть z:"); scanf("%lf", &z);
    a = pow(x, 2 * y) + exp(y - 1);
    b = 1 + x * fabs(y - tan(z));
    c = pow(x, 1.0 / 3) - log(z);
    s = a / b + c;
    printf("Result s = %lf", s);
    return 0;
}
```


Ця та інша презентації доступні на сайті:

<http://learn.ztu.edu.ua/course/view.php?id=1650>